

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

تقدیم به
دانشجویان عزیزم
که محصول زندگی می باشند

مطالعات میان فرهنگی

(جلد دوم)

دکتر حسن بشیر و همکاران

با آثاری با همکاری (به ترتیب حروف الفبا):

محمد اصغری - محسن امین - محمدرضا بذرافشان - احمد بی باک

امیرحسین حق پرست - زهرا شیخ - جواد غفاری - هلاله غفوری

محمد قزانزاده - مصطفی مصطفوی نسب

انشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: مطالعات میان فرهنگی (جلد دوم)

مؤلف: حسن بشیر و همکاران

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

چاپ و صحافی: چاپ سپیدان

چاپ اول: ۱۴۰۰

قیمت: ۶۵۰/۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۹۵۷-۲

فروشگاه مرکزی: تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان فخررازی و خیابان دانشگاه، مجتمع پارسا، همکف، واحد ۳ و ۲

تلفن: ۶۶۹۵۴۶۰۳ - تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۰۶۰۶۷۴۱۱

فروشگاه کتاب صادق: تهران: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، ضلع شمالی دانشگاه

صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵ • کد پستی: ۱۴۶۵۹۴۳۶۸ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲

فروشگاه اینترنتی: [E-mail: pub@isu.ac.ir](mailto:pub@isu.ac.ir) • www.press.isu.ac.ir

سرشناسه: بشیر، حسن، ۱۳۳۳ -

عنوان و نام پدیدآور: مطالعات میان فرهنگی / حسن بشیر و همکاران.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ج ۲.

شابک ج ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۶۴۶-۵

شابک ج ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۹۵۷-۲

موضوع: مطالعات میان فرهنگی

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ م / ۲۵۱ / HM

رده بندی دیویی: ۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۴۲۹۷۳

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ،

فتوکی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی باشد.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست اجمالی

- سخن ناشر..... ۱۹
- مقدمه..... ۲۱
- فصل ۱: تحلیل گفتمانی بیعت در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) و معاویه بر پایه نظریه مدیریت هماهنگ معنا..... ۲۵
دکتر حسن بشیر
- فصل ۲: مدیریت اضطراب / عدم قطعیت در ارتباطات میان فرهنگی با اهل سنت، مطالعه‌ای روایی..... ۵۹
حسن بشیر / محمدرضا بذرافشان
- فصل ۳: تحلیل گفتمان هویت دینی اسفندیار در شاهنامه..... ۹۱
حسن بشیر / محمد اصغری / محمد قزان زاده
- فصل ۴: مناسبات هم فرهنگی میان دانشجویان ایرانی در اروپا و جامعه اروپایی: مطالعه موردی دانشجویان در کشور آلمان..... ۱۱۹
هلاله غفوری / حسن بشیر
- فصل ۵: مدیریت اضطراب / عدم قطعیت در ارتباطات میان فرهنگی دانشجویان افغانستانی در دانشگاه‌های ایران: مطالعه‌ای کیفی..... ۱۳۹
حسن بشیر / مصطفی مصطفوی نسب
- فصل ۶: بررسی نقش گویش جمی در توسعه آگاهی قومی بر اساس مدل توسعه هولمز و همسازی ارتباطی..... ۱۵۹
حسن بشیر / احمد بی‌باک
- فصل ۷: نقض انتظار دانشجو نسبت به اساتید در جلسه دفاع و ظرفیت دانشجو در مواجهه و کنش انطباقی (مطالعه موردی: دانشجویان تحصیلات تکمیلی واحد شهرقدس)..... ۱۷۵
حسن بشیر / امیرحسین حق پرست

۶ □ مطالعات میان‌فرهنگی (جلد دوم)

فصل ۸: تحلیل گفتمان متن توثیتهای وزرای امور خارجه ایران و کشورهای گروه ۱+۵
درباره برجام؛ بر مبنای نظریه همسازی ارتباطات (از تاریخ ۹۹/۴/۱ تا ۹۹/۱۰/۵) .. ۱۹۷
حسن بشیر/ زهرا شیخ

فصل ۹: نظریه هم‌فرهنگی و گروه‌های هم‌فرهنگ: مطالعه مناسبات کودکان کار در
ایران ۲۲۵
جواد غفاری/ محمد اصغری/ حسن بشیر

فصل ۱۰: تحلیل سخنرانی‌های حسن روحانی و دونالد ترامپ در مجمع عمومی
سازمان ملل ۲۴۹
حسن بشیر/ محسن امین

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۲۷۷
منابع و مآخذ ۲۸۷

فهرست تفصیلی

سخن ناشر.....	۱۹
مقدمه.....	۲۱
فصل ۱: تحلیل گفتمانی بیعت در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) و معاویه بر پایه نظریه مدیریت هماهنگ معنا.....	۲۵
دکتر حسن بشیر	
مقدمه.....	۲۵
۱. چهارچوب نظری.....	۲۸
۱-۱. نظریه گفتمان.....	۲۸
۲-۱. نظریه مدیریت هماهنگ معنا.....	۳۰
۳-۱. مدل مارپیچ CMM.....	۳۴
۲. چهارچوب روشی.....	۳۶
۳. تحلیل سه مرحله اول روش پدام.....	۳۷
۴. تحلیل یافته‌ها.....	۴۴
۵. فرایند تفسیری از سلسله مراتب معانی.....	۴۶
۶. مرحله عمیق: جمع‌بندی دال‌های اساسی نامه‌های امام و معاویه.....	۴۹
۷. مرحله عمیق‌تر: کشف روابط گفتمانی و فراگفتمانی.....	۵۰
۸. نتیجه‌گیری.....	۵۶

فصل ۲: مدیریت اضطراب / عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی با اهل سنت،
مطالعه‌ای روایی..... ۵۹

حسن بشیر / محمدرضا بذرافشان

۵۹	مقدمه و طرح مسئله.....
۶۲	۱. چهارچوب نظری و پیشینه پژوهش.....
۶۲	۱-۱. چهارچوب نظری.....
۶۲	۱-۱-۱. ارتباطات میان‌فرهنگی.....
۶۳	۱-۱-۱-۱. مدیریت اضطراب/ عدم قطعیت (AUM) در ارتباطات مؤثر.....
۶۴	یکم. غریبه.....
۶۴	دوم. عدم قطعیت.....
۶۵	سوم. اضطراب.....
۶۶	چهارم. ارتباط مؤثر.....
۶۷	پنجم. اصول متعارف نظریه.....
۶۷	الف. همگرایی و همدلی با دیگری.....
۶۸	ب. افزایش شباهت به دیگری.....
۶۸	ج. ارتقای شناخت از دیگری.....
۶۸	د. افزایش تعامل با دیگری.....
۶۹	ه. رعایت احترام دیگری.....
۶۹	۲-۱. پیشینه پژوهش.....
۷۱	۲. چهارچوب روشی و فرایند پژوهش.....
۷۲	۱-۲. تحلیل مضمون.....
۷۴	۳. یافته‌های پژوهش.....
۷۸	۱-۳. همدلی با اهل سنت.....
۷۸	۲-۳. عفت کلام و پرهیز از بدزبانی و توهین به مقدسات.....
۸۱	۳-۳. حسن معاشرت با اهل سنت.....
۸۲	۴-۳. همراهی با اهل سنت و شرکت در اجتماعات مسلمانان.....
۸۳	۱-۴-۳. حضور در مراسم عبادی و مناسک اجتماعی مسلمانان.....
۸۴	۵-۳. پرهیز از خودبرتربینی و برانگیزی از اهل سنت.....
۸۶	۴. بحث و نتیجه‌گیری.....
۸۹	۵. پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده.....

فهرست تفصیلی □ ۹

فصل ۳: تحلیل گفتمان هویت دینی اسفندیار در شاهنامه ۹۱
حسن بشیر / محمد اصغری / محمد قران زاده

مقدمه	۹۱
۱. پیشینه تحقیق	۹۳
۲. ادبیات نظری	۹۴
۱-۲. گفتمان و تحلیل گفتمان	۹۴
۲-۲. نظریه ارتباطی هویت	۹۶
۱-۲-۲. لایه شخصی	۹۶
۲-۲-۲. لایه اجرایی	۹۷
۳-۲-۲. لایه رابطه‌ای (ارتباطی)	۹۷
۴-۲-۲. لایه اجتماعی	۹۷
۳. چهارچوب روشی	۹۸
۴. هویت دینی شخصیت اسفندیار در داستان هفتخان شاهنامه فردوسی	۹۹
۱-۴. تحلیل گفتمان اشعار فردوسی	۱۰۰
۱-۴-۱. سه مرحله اول تحلیل	۱۰۰
۱-۴-۱-۱. تحلیل خوان اول	۱۰۲
۱-۴-۱-۲. تحلیل خوان دوم	۱۰۴
۱-۴-۱-۳. تحلیل خوان سوم	۱۰۵
۱-۴-۱-۴. تحلیل خوان چهارم	۱۰۶
۱-۴-۱-۵. تحلیل خوان پنجم	۱۰۷
۱-۴-۱-۶. تحلیل خوان ششم	۱۰۹
۱-۴-۱-۷. تحلیل خوان هفتم	۱۱۰
۲-۱-۴. مرحله عمیق تحلیل گفتمان شخصیت اسفندیار	۱۱۳
۵. نتیجه‌گیری	۱۱۶

فصل ۴: مناسبات هم‌فرهنگی میان دانشجویان ایرانی در اروپا و جامعه اروپایی: مطالعه موردی دانشجویان در کشور آلمان ۱۱۹

هلاله غفوری / حسن بشیر

مقدمه	۱۱۹
۱. بیان مسئله	۱۲۰
۲. ضرورت انجام تحقیق	۱۲۲
۳. پیشینه تحقیق	۱۲۳

۱۲۴	۴. چهارچوب روشی
۱۲۵	۵. چهارچوب نظری
۱۲۵	۱-۵. نظریه پردازی در مورد ارتباطات میان فرهنگی
۱۲۷	۲-۵. نظریه هم فرهنگی
۱۳۰	۳-۵. مهاجرت
۱۳۱	۶. دانشجویان ایرانی مقیم آلمان و ارتباطات میان فرهنگی آنان
۱۳۲	۷. یافته‌های پژوهش
۱۳۴	۸. رویکردهای هم فرهنگی دانشجویان ایرانی مقیم آلمان
۱۳۴	۱-۸. همانندسازی غیر قاطع
۱۳۴	۲-۸. همانندسازی قاطع
۱۳۴	۳-۸. همانندسازی تهاجمی
۱۳۵	۴-۸. تطابق قاطع
۱۳۵	۵-۸. تطابق تهاجمی
۱۳۶	۹. نتیجه‌گیری
فصل ۵: مدیریت اضطراب / عدم قطعیت در ارتباطات میان فرهنگی دانشجویان	
۱۳۹	افغانستانی در دانشگاه‌های ایران: مطالعه‌ای کیفی
حسن بشیر / مصطفی مصطفوی نسب	
۱۳۹	مقدمه و طرح مسئله
۱۴۱	۱. مبانی نظری تحقیق
۱۴۱	۱-۱. ارتباطات میان فرهنگی
۱۴۲	۲-۱. نظریه مدیریت اضطراب / عدم قطعیت (AUM) در ارتباطات مؤثر
۱۴۳	۱-۲-۱. غریبه
۱۴۴	۲-۲-۱. عدم قطعیت
۱۴۵	۳-۲-۱. اضطراب
۱۴۵	۴-۲-۱. ارتباط مؤثر
۱۴۶	۵-۲-۱. اصول متعارف نظریه
۱۴۶	الف) همگرایی و همدلی با دیگری
۱۴۶	ب) ارتقای شناخت از دیگری
۱۴۷	ج) افزایش تعامل با دیگری
۱۴۷	د) رعایت احترام دیگری
۱۴۸	۲. پیشینه پژوهش

فهرست تفصیلی □ ۱۱

۱۴۹	۳. روش پژوهش
۱۵۰	۴. یافته‌های تحقیق
۱۵۳	۱-۴. رفتار مثبت با دانشجویان افغانستانی
۱۵۳	۲-۴. همدلی و همدردی با دانشجویان افغانستانی
۱۵۳	۳-۴. عدم تمسخر و مانع از تحقیر شدن دانشجویان افغانستانی
۱۵۴	۴-۴. امتناع از خودبرتربینی نسبت به دانشجویان افغانستانی
۱۵۴	۵-۴. داشتن مهارت‌های فردی و اجتماعی دانشجویان افغانستانی
۱۵۵	۵. نتیجه‌گیری
۱۵۷	۶. پیشنهادات
فصل ۶: بررسی نقش گویش جمعی در توسعه آگاهی قومی، بر اساس مدل توسعه	
۱۵۹	هولمز و همسازی ارتباطی
حسن بشیر / احمد بی‌باک	
۱۵۹	مقدمه
۱۶۱	۱. نظریه و روش
۱۶۳	۲. پیشینه پژوهش
۱۶۶	۳. یافته‌های پژوهش
۱۶۶	۱-۳. مرحله پیش از مواجهه
۱۶۶	۱-۱-۳. احساس خجالت در مقابل شهرنشینان
۱۶۶	۲-۱-۳. سرزنش خود به خاطر لهجه بومی
۱۶۷	۳-۱-۳. نگاه منفی اطرافیان به لهجه در مقابل دیگری
۱۶۷	۲-۳. مرحله مواجهه
۱۶۷	۱-۲-۳. توسعه پارس جنوبی و حضور افراد از دیگر شهرها به جم
۱۶۸	۲-۲-۳. افزایش تعداد دانشجویان و رفت‌وآمد آنان به شهرهای بزرگ
۱۶۹	۳-۳. مرحله غوطه‌وری - شناوری
۱۶۹	۱-۳-۳. توجه به گویش بومی در مواجهه با دیگری
۱۶۹	۲-۳-۳. توجه نهادهای آموزشی و فرهنگی به مقوله گویش بومی
۱۷۰	۴-۳. مرحله درونی کردن - تعهد
۱۷۰	۱-۴-۳. استفاده از گویش خاص جمعی در شهرهای دیگر
۱۷۱	۲-۴-۳. ازدواج و درهم آمیختگی فرهنگی
۱۷۱	۴. نتیجه‌گیری

فصل ۷: نقض انتظار دانشجو نسبت به اساتید در جلسه دفاع و ظرفیت دانشجو در مواجهه و کنش انطباقی (مطالعه موردی: دانشجویان تحصیلات تکمیلی واحد شهر قدس)..... ۱۷۵

حسن بشیر / امیرحسین حق‌پرست

۱۷۵	مقدمه و بیان مسئله.....
۱۷۶	۱. پیشینه پژوهش.....
۱۸۰	۲. مبانی نظری.....
۱۸۰	۱-۲. چهارچوب نظری.....
۱۸۰	۱-۱-۲. نظریه نقض انتظارات (پیش‌بینی).....
۱۸۱	۱-۱-۱-۲. نقض انتظار.....
۱۸۱	۲-۱-۱-۲. ظرفیت کنش‌گر (جاذبه).....
۱۸۲	۳-۱-۱-۲. رفتار و نقض ظرفیت (تخطی).....
۱۸۳	۴-۱-۱-۲. اثرات نقض‌ها.....
۱۸۴	۲-۱-۲. نظریه انطباق کنش متقابل بین‌فردی (IAT).....
۱۸۴	۱-۲-۱-۲. اصل اول.....
۱۸۴	۲-۲-۱-۲. اصل دوم.....
۱۸۴	۳-۲-۱-۲. اصل سوم.....
۱۸۴	۴-۲-۱-۲. اصل چهارم.....
۱۸۵	۵-۲-۱-۲. اصل پنجم.....
۱۸۵	۶-۲-۱-۲. اصل ششم.....
۱۸۵	۷-۲-۱-۲. اصل هفتم.....
۱۸۵	۸-۲-۱-۲. اصل هشتم.....
۱۸۶	۹-۲-۱-۲. اصل نهم.....
۱۸۶	۱۰-۲-۱-۲. مفاهیم کلیدی.....
۱۸۷	۳. روش پژوهش.....
۱۸۹	۴. تحلیل یافته‌ها.....
۱۸۹	۱-۴. مرحله شکل‌گیری انتظار دانشجو از اساتید.....
۱۹۰	۲-۴. مرحله نقض انتظار دانشجو در جلسه دفاع.....
۱۹۰	۱-۲-۴. ظرفیت دانشجو.....
۱۹۱	۲-۲-۴. رفتار اساتید و نقض ظرفیت دانشجو (تخطی).....
۱۹۱	۳-۲-۴. اثرات نقض‌ها بر روی دانشجو.....
۱۹۲	۳-۴. مرحله کنش متقابل انطباقی دانشجو.....

فهرست تفصیلی □ ۱۳

۱۹۲	۱-۳-۴. سبک گفتار دانشجو.....
۱۹۲	۲-۳-۴. نیازها، انتظارات و آرزوهای دانشجو.....
۱۹۳	۳-۳-۴. موقعیت کنش و کنش انطباقی دانشجو.....
۱۹۳	۵. نتیجه‌گیری.....
۱۹۴	۶. پیشنهادات.....
فصل ۸: تحلیل گفتمان متن توثیتهای وزرای امور خارجه ایران و کشورهای گروه ۱+۵ درباره برجام؛ بر مبنای نظریه همسازی ارتباطات (از تاریخ ۹۹/۴/۱ تا ۹۹/۱۰/۵)..... ۱۹۷	
حسن بشیر/ زهرا شیخ	

۱۹۷	مقدمه.....
۱۹۸	۱. سوال تحقیق.....
۱۹۹	۲. چهارچوب نظری.....
۱۹۹	۱-۲. نظریه همسازی ارتباطات.....
۲۰۰	۲-۲. شبکه اجتماعی توئیتر.....
۲۰۱	۳. چهارچوب روشی.....
۲۰۳	۴. تحلیل توثیتهای.....
۲۰۳	۱-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه ایران.....
۲۰۶	۲-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه چین.....
۲۰۸	۳-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه آمریکا.....
۲۱۱	۴-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه روسیه.....
۲۱۳	۵-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه انگلیس.....
۲۱۵	۶-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه آلمان.....
۲۱۸	۷-۴. تحلیل توثیتهای وزیر امور خارجه فرانسه.....
۲۱۹	۵. نتیجه‌گیری.....
۲۲۰	۶. تحلیل نتایج.....
فصل ۹: نظریه هم‌فرهنگی و گروه‌های هم‌فرهنگ: مطالعه مناسبات کودکان کار در ایران..... ۲۲۵	

جواد غفاری/ محمد اصغری/ حسن بشیر

۲۲۵	مقدمه.....
۲۲۷	۱. پیشینه پژوهش.....
۲۲۹	۲. چهارچوب نظری.....
۲۳۱	۱-۲. نظریه هم‌فرهنگی.....

۲۳۲ فرضیات نظریه	۱-۱-۲
۲۳۳ عوامل همفرهنگی	۲-۱-۲
۲۳۴ جهت‌های هم‌فرهنگی	۳-۱-۲
۲۳۴ همانندسازی منفعل	۴-۱-۲
۲۳۴ همانندسازی فعال	۵-۱-۲
۲۳۴ همانندسازی بیش‌فعال	۶-۱-۲
۲۳۵ سازش منفعل	۷-۱-۲
۲۳۵ سازش فعال	۸-۱-۲
۲۳۵ سازش بیش‌فعال	۹-۱-۲
۲۳۵ جداسازی منفعل	۱۰-۱-۲
۲۳۵ جداسازی فعال	۱۱-۱-۲
۲۳۵ جداسازی بیش‌فعال	۱۲-۱-۲
۲۳۶ نظریه بی‌سازمانی اجتماعی	۲-۲
۲۳۸ روش پژوهش	۳
۲۴۰ یافته‌ها و تحلیل	۴
۲۴۰ همانندسازی منفعل	۱-۴
۲۴۱ همانندسازی فعال	۲-۴
۲۴۱ همانندسازی بیش‌فعال	۳-۴
۲۴۲ سازش منفعل	۴-۴
۲۴۲ سازش فعال	۵-۴
۲۴۳ سازش بیش‌فعال	۶-۴
۲۴۴ جداسازی منفعل	۷-۴
۲۴۴ جداسازی فعال	۸-۴
۲۴۵ جداسازی بیش‌فعال	۹-۴
۲۴۵ نتیجه‌گیری	۵
فصل ۱۰: تحلیل سخنرانی‌های حسن روحانی و دونالد ترامپ در مجمع عمومی سازمان ملل		
۲۴۹	
حسن یشیر / محسن امین		
۲۴۹ مقدمه	
۲۵۱ چهارچوب مفهومی	۱
۲۵۳ مجمع عمومی سازمان ملل	۱-۱

فهرست تفصیلی □ ۱۵

۲. چهارچوب روشی: تحلیل محتوا و تحلیل گفتمان ۲۵۴
۳. جامعه مورد مطالعه و واحد تحلیل ۲۵۶
۴. یافته‌های پژوهش ۲۵۶
- ۱-۴. تحلیل سطح چهارم (عمیق) ۲۷۰
- ۲-۴. تحلیل نهایی و نتیجه‌گیری ۲۷۲
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ۲۷۷**
۱. تحلیل گفتمانی بیعت در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) و معاویه بر پایه نظریه مدیریت هماهنگ معنا ۲۷۸
۲. مدیریت اضطراب/عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی با اهل سنت، مطالعه‌ای روایی ۲۷۹
۳. تحلیل گفتمان هویت دینی اسفندیار در شاهنامه ۲۷۹
۴. مناسبات هم‌فرهنگی میان دانشجویان ایرانی در اروپا و جامعه اروپایی: مطالعه موردی دانشجویان در کشور آلمان ۲۸۰
۵. مدیریت اضطراب/عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی دانشجویان افغانستانی در دانشگاه‌های ایران: مطالعه‌ای کیفی ۲۸۱
۶. بررسی نقش گویش جمی در توسعه آگاهی قومی بر اساس مدل توسعه هولمز و همسازی ارتباطی ۲۸۲
۷. نقض انتظار دانشجو نسبت به اساتید در جلسه دفاع و ظرفیت دانشجو در مواجهه و کنش انطباقی (مطالعه موردی: دانشجویان تحصیلات تکمیلی واحد شهرقدس) ۲۸۲
۸. تحلیل گفتمان متن توثیق‌های وزرای امور خارجه ایران و کشورهای گروه ۱+۵ درباره برجام؛ بر مبنای نظریه همسازی ارتباطات از تاریخ ۹۹/۴/۱ تا ۹۹/۱۰/۵ ۲۸۳
۹. نظریه هم‌فرهنگی و گروه‌های هم‌فرهنگ: مطالعه مناسبات کودکان کار در ایران ۲۸۴
۱۰. تحلیل سخنرانی‌های حسن روحانی و دونالد ترامپ در مجمع عمومی سازمان ملل ۲۸۴
- منابع و مأخذ ۲۸۷**

فهرست شکل‌ها

- شکل شماره (۱-۱): مدل ماریچج برای نحوه معناسازی جنگ فیما بین ۳۵
- شکل شماره (۲-۱): مدل LUUUTT در نظریه هماهنگ معنا ۳۶
- شکل شماره (۳-۱): مدل آفتاب‌گردان درباره چگونگی ساخت داستان‌ها/روایت‌های حاکم بر نامه‌های امام و معاویه ۴۸
- شکل شماره (۴-۱): دال‌های اساسی نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) ۵۰
- شکل شماره (۵-۱): دال‌های اساسی نامه‌های معاویه ۵۰

شکل شماره (۱-۶): گفتمان‌های اساسی نامه‌های حضرت علی (علیه السلام)..... ۵۲

شکل شماره (۱-۷): گفتمان‌های اساسی نامه‌های معاویه..... ۵۳

شکل شماره (۲-۱): شبکه مضامین مدیریت اضطراب/عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی با اهل سنت. ۷۷

شکل شماره (۳-۱): مؤلفه‌های هویت دینی اسفندیار..... ۱۱۸

شکل شماره (۵-۱): شبکه مضامین مدیریت اضطراب/عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی دانشجویان افغانستانی..... ۱۵۳

شکل شماره (۶-۱): چهار مرحله خطی روند شکل‌گیری آگاهی قومی توسعه هولمز در تحول گویش جمی..... ۱۷۳

شکل شماره (۱۰-۱): مراحل روش عملیاتی تحلیل گفتمان (پدام)..... ۲۵۶

فهرست جداول

جدول شماره (۱-۱): الگوهای تعامل فرهنگی در نظریه هماهنگ معنا..... ۳۳

جدول شماره (۲-۱): فرایند تفسیری از سلسله‌مراتب معانی..... ۳۳

جدول شماره (۳-۱): سطوح تحلیلی در روش پدام..... ۳۷

جدول شماره (۴-۱): جدول تحلیلی سه ستونه اولین نامه حضرت علی (علیه السلام) به معاویه..... ۳۷

جدول شماره (۵-۱): جدول تحلیلی سه ستونه دومین نامه حضرت علی (علیه السلام) به معاویه..... ۳۸

جدول شماره (۶-۱): جدول تحلیلی سه ستونه سومین نامه حضرت علی (علیه السلام) به معاویه..... ۳۸

جدول شماره (۷-۱): جدول تحلیلی سه ستونه اولین نامه معاویه به حضرت علی (علیه السلام)..... ۳۹

جدول شماره (۸-۱): جدول تحلیلی سه ستونه چهارمین نامه حضرت علی (علیه السلام) به معاویه..... ۴۰

جدول شماره (۹-۱): جدول تحلیلی سه ستونه دومین نامه معاویه به حضرت علی (علیه السلام)..... ۴۳

جدول شماره (۱۰-۱): نامه‌های امام در فرایند تفسیری از سلسله‌مراتب معانی..... ۴۶

جدول شماره (۱۱-۱): نامه‌های معاویه در فرایند تفسیری از سلسله‌مراتب معانی..... ۴۷

جدول شماره (۱۲-۱): دال‌های اساسی و گفتمان‌های اساسی حاکم بر متن در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام)..... ۵۱

جدول شماره (۱۳-۱): دال‌های اساسی و گفتمان‌های اساسی حاکم بر متن در نامه‌های معاویه..... ۵۱

جدول شماره (۲-۱): مشخصات جمعیت‌شناختی خبرگان پژوهش..... ۷۲

جدول شماره (۲-۲): فرایند گام‌به‌گام تحلیل مضمون و تحلیل شبکه مضامین..... ۷۳

جدول شماره (۳-۲): نمونه جدول استخراج مضامین اولیه، سازمان‌دهنده و فراگیر در تحلیل متن روایات..... ۷۶

جدول شماره (۳-۱): ستون‌های ضروری در روش اجرایی پدام و نیز فرایند تعیین دال‌های گفتمانی..... ۹۸

جدول شماره (۳-۲): سه مرحله اول تحلیل روبه‌رو شدن گرگسار با اسفندیار..... ۱۰۱

جدول شماره (۳-۳): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان اول)..... ۱۰۲

جدول شماره (۳-۴): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان دوم)..... ۱۰۴

جدول شماره (۳-۵): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان سوم)..... ۱۰۵

جدول شماره (۳-۶): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان چهارم)..... ۱۰۶

فهرست تفصیلی □ ۱۷

- جدول شماره (۷-۳): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان پنجم)..... ۱۰۸
- جدول شماره (۸-۳): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان ششم)..... ۱۱۰
- جدول شماره (۹-۳): جدول سه مرحله اول تحلیل (خوان هفتم)..... ۱۱۱
- جدول شماره (۱۰-۳): مرحله عمیق تحلیل گفتمان شخصیت گرگسار..... ۱۱۳
- جدول شماره (۱۱-۳): مرحله عمیق تحلیل گفتمان شخصیت اسفندیار..... ۱۱۵
- جدول شماره (۱-۴): خلاصه پیشینه تجربی پژوهش..... ۱۲۴
- جدول شماره (۲-۴): جهت گیری های ارتباطی گروه هم فرهنگ..... ۱۲۹
- جدول شماره (۳-۴): مشخصات کلی مشارکت کنندگان در مصاحبه..... ۱۳۳
- جدول شماره (۴-۴): جهت گیری های ارتباطی دانشجویان..... ۱۳۷
- جدول شماره (۱-۵): مراحل مختلف تحلیل مضمون..... ۱۵۰
- جدول شماره (۲-۵): مشخصات دانشجویان افغانستانی در پژوهش..... ۱۵۱
- جدول شماره (۳-۵): جدول استخراج مضامین اولیه، سازمان دهنده و فراگیر از مصاحبه ها..... ۱۵۱
- جدول شماره (۱-۶): جامعه آماری مصاحبه شوندگان..... ۱۶۳
- جدول شماره (۱-۸): مراحل عملیاتی روش پدام..... ۲۰۲
- جدول شماره (۲-۸): جدول ۳ ستونه تحلیل گفتمان (جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران)..... ۲۰۳
- جدول شماره (۳-۸): مرحله عمیق (جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران)..... ۲۰۵
- جدول شماره (۴-۸): جدول ۳ ستونه تحلیل گفتمان (وزارت خارجه چین)..... ۲۰۶
- جدول شماره (۵-۸): مرحله عمیق (وزارت امور خارجه چین)..... ۲۰۸
- جدول شماره (۶-۸): جدول ۳ ستون تحلیل گفتمان (مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا)..... ۲۰۸
- جدول شماره (۷-۸): مرحله عمیق (مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا)..... ۲۱۰
- جدول شماره (۸-۸): جدول ۳ ستون تحلیل گفتمان (وزارت امور خارجه روسیه)..... ۲۱۱
- جدول شماره (۹-۸): مرحله عمیق (وزارت امور خارجه روسیه)..... ۲۱۲
- جدول شماره (۱۰-۸): جدول ۳ ستون (وزارت امور خارجه انگلیس)..... ۲۱۳
- جدول شماره (۱۱-۸): مرحله عمیق (وزارت امور خارجه انگلیس)..... ۲۱۵
- جدول شماره (۱۲-۸): جدول ۳ ستون (وزارت امور خارجه آلمان)..... ۲۱۵
- جدول شماره (۱۳-۸): مرحله عمیق (وزارت امور خارجه آلمان)..... ۲۱۷
- جدول شماره (۱۴-۸): جدول ۳ ستونه (وزارت امور خارجه فرانسه)..... ۲۱۸
- جدول شماره (۱۵-۸): مرحله عمیق (وزارت امور خارجه فرانسه)..... ۲۱۹
- جدول شماره (۱-۹): جهت گیری های ارتباطی نه گانه بر اساس رویکرد و هدف گروه هم فرهنگ..... ۲۳۴
- جدول شماره (۱-۱۰): محورهای کلی نظریه مدیریت هماهنگ معنا (CMM)..... ۲۵۲
- جدول شماره (۲-۱۰): فراوانی مفاهیم کلیدی دو سخنرانی..... ۲۵۶
- جدول شماره (۳-۱۰): مفاهیم و مقوله های پُرکاربرد در سخنرانی روحانی..... ۲۵۸
- جدول شماره (۴-۱۰): مفاهیم و مقوله های پُرکاربرد در سخنرانی ترامپ..... ۲۵۸
- جدول شماره (۵-۱۰): سه مرحله نخست تحلیل پدام برای سخنرانی ترامپ..... ۲۵۹

۱۸ □ مطالعات میان‌فرهنگی (جلد دوم)

جدول شماره (۶-۱۰): سه مرحله نخست تحلیل پدام برای سخنرانی روحانی	۲۶۵
جدول شماره (۷-۱۰): دال‌های اساسی گفتمانی سطح عمق-عمق (عمیق) در دو سخنرانی	۲۷۰
جدول شماره (۸-۱۰): مقایسه نتایج کمی و کیفی تحلیل در گفتمان ترامپ	۲۷۱
جدول شماره (۹-۱۰): مقایسه نتایج کمی و کیفی تحلیل در گفتمان روحانی	۲۷۱
جدول شماره (۱۰-۱۰): رویکردهای نظریه مدیریت هماهنگ معنا با نتایج تحلیل گفتمان دو سخنرانی	۲۷۳

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
(قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

رسالت و مأموریت دانشگاه امام صادق (علیه السلام) «تولید علوم انسانی اسلامی» و «تربیت نیروی درجه یک برای نظام» (که در راهبردهای ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله تعین شده) است. اثرپذیری علوم انسانی از مبانی معرفتی و نقش معارف اسلامی در تحول علوم انسانی، دانشگاه را بر آن داشت که به طراحی نو و بازمهندسی نظام آموزشی و پژوهشی جهت پاسخ‌گویی به نیازهای نوظهور انقلاب، نظام اسلامی و تربیت اسلامی به عنوان یک اصل محوری برای تحقق مأموریت خویش بپردازد و بر این باور است که علم توأم با تزکیه نفس می‌تواند هویت جامعه را متأثر در مسیر تعالی و رشد قرار دهد. از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چهارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آنهاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی

جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم‌اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان‌گذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آنها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه‌مندان می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی‌ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه‌مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت **مکتب علمی امام صادق (علیه‌السلام)** را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (ان‌شاءالله)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه

مقدمه

ارتباطات میان‌فرهنگی یکی از حوزه‌های مهم ارتباطات است که نیازمند توجه عمیق‌تر و بیشتر است. یکی از دلایل آن این است که این شکل از ارتباطات در همه نقاط جهان حضور عینی و ملموس و در چهره‌سازی در مورد ملت‌ها و فرهنگ‌ها نقش مؤثری دارد. بیشتر انسان‌ها مخصوصاً در عصر کنونی که عصر اطلاعات و ارتباطات است، تجربه‌ای از این‌گونه ارتباطات با افراد فرهنگ‌های مختلف دارند.

یکی از مباحث مهم در این حوزه این است که آیا مقصود از فرهنگ‌های مختلف، فرهنگ‌های ملت‌های دیگر است یا این‌که در یک جامعه چندفرهنگی نیز می‌توان ارتباطات افراد مختلف دارای فرهنگ‌های گوناگون یا حتی مثلاً ارتباطات بین‌نسلی را نیز به‌نوعی ارتباطات میان‌فرهنگی نامید.

ارتباطات میان افراد وابسته به فرهنگ‌های مختلف در یک جامعه را هنوز طبق دیسپلین ارتباطات میان‌فرهنگی نمی‌توان آن را ارتباطات میان‌فرهنگی نامید. شاید یکی از دلایل آن این است که نمی‌توان تمایز جدی میان افراد یک جامعه که فرهنگ عمومی بر آن‌ها حاکم است، قائل شد. آنچه که به‌عنوان تفاوت در چنین جامعه‌ای می‌توان مطرح کرد، تفاوت دیدگاه‌ها و برخی از رفتارها و آیین‌هایی است که می‌تواند متأثر از تاریخ و جغرافیا و آموزش‌های بین‌نسلی مناطق مخصوص باشد.

علی‌رغم این‌که وضعیت بالا هنوز وارد مباحث جدی ارتباطات میان‌فرهنگی نشده‌اند، اما می‌توان گفت که در این زمینه مباحث گوناگونی مطرح شده است که می‌تواند تحولی در این دیدگاه‌ها ایجاد نماید.

البته برخی از تعاریف در این زمینه بیانگر وسعت مصداقی ارتباطات میان‌فرهنگی بر حالت‌های مختلف می‌باشد. در اینجا، برای اختصار، فقط به یک تعریف و یک توضیح اشاره می‌شود.

جان‌دت معتقد است که «ارتباطات میان‌فرهنگی هنگامی ظهور می‌کند که مردمانی با فرهنگ یا پاره‌فرهنگ‌های هویتی متفاوت به ارتباط میان خود بپردازند.» (Jandt, 1995: 408)

جان‌دت یکی از دلایل ارتباطات میان‌فرهنگی را احساس متمایز شدن می‌داند. وی می‌گوید: «فرد هنگامی نیازمند آگاهی از راز و رمزهای ارتباطات میان‌فرهنگی می‌شود که در یک حس فرهنگی، خود را متمایز از دیگران ببیند» (Jandt, 1995: 7). به عبارت دیگر، ارتباطات افراد داری فرهنگ و یا پاره‌فرهنگ متفاوت در یک فرهنگ وسیع‌تر را می‌توان ارتباطات میان‌فرهنگی نامید. یکی از دلایل این نام‌گذاری، احساس تمایز یک فرد از دیگری است. بنابراین، مصداق ارتباطات میان‌فرهنگی می‌تواند بسیار وسیع‌تر از آنچه هم‌اکنون در مطالعات این رشته مطرح است، باشد.

علی‌رغم این‌که مطالعات و تحقیقات مربوط به ارتباطات میان‌فرهنگی در بسیاری از دانشگاه‌های جهان به یک رشته آکادمیک مهمی تبدیل شده است، متأسفانه در ایران، که به‌شدت درگیر بسیاری از ارتباطات میان‌فرهنگی با ملت‌های مختلف، چه در داخل و چه خارج از کشور است، این حوزه مطالعاتی نه در سطح دانشگاهی و نه در سطح اجتماعی مورد توجه جدی نمی‌باشد. آنچه که مایه‌تأسف بیشتر است، این‌که تاکنون تقریباً کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای در این زمینه بسیار کم می‌باشند.

با توجه به این وضعیت، نگارنده تلاش نمود که مهم‌ترین کتاب در حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی که توسط ویلیام بی گادیکانست (Gudykunst, 2005) و به نام «نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی» (گادیکانست، ۱۳۹۶) منتشر شده است را در دو جلد ترجمه نماید که توسط انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) در سال ۱۳۹۶ منتشر گردیده است.

کتاب مزبور شامل مهم‌ترین نظریات حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی است. در حقیقت این کتاب یک دانشنامه ارتباطات میان‌فرهنگی است که مباحث نظری را به‌شکل وسیع و همه‌جانبه مطرح نموده است.

یکی از مشکلات مباحث نظری به‌ویژه در تدریس آن‌ها در سطح دانشگاهی، نبود مصادیق و یا مطالعات موردی در مورد نظریات مرتبط است. در حقیقت رویکردهای نظری با مطالعات عملی همراه نیستند و این خود نوعی از جهت‌گیری انتزاعی در ذهن ایجاد می‌کند که از فایده عملی تا اندازه زیادی به دور می‌باشد. از جهت دیگر با تلفیق رویکردهای نظری با مصادیق عملی می‌توان روایی نظری را نیز مورد ارزیابی قرار داد. همچنین، امکان تطبیق نظری و عملی را مورد آزمایش قرار داد.

کتاب «مطالعات میان‌فرهنگی» با همین دیدگاه تدوین شده است. کتاب در حقیقت مجموعه مقالاتی است که یا به شکل مستقل و یا به شکل مشترک با برخی از همکاران که دانشجویان اینجانب هستند نوشته شده است. برخی از این مقالات در فصلنامه‌های علمی - پژوهشی منتشر و برخی دیگر نیز برای اولین بار منتشر می‌شوند.

هر یک از مقالات ناظر به یکی از نظریات معروف در حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی است که همه آن‌ها در کتاب گادیکانست وجود دارند.

جلد دوم کتاب «مطالعات میان‌فرهنگی» علاوه بر مقدمه و جمع‌بندی و نتیجه‌گیری در پایان، دارای فصول ده‌گانه می‌باشد که عنوان هر مقاله در هر فصل در اینجا درج می‌شود.

فصل ۱: تحلیل گفتمانی بیعت در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) و معاویه بر پایه نظریه مدیریت هماهنگ معنا.

فصل ۲: مدیریت اضطراب/ عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی با اهل سنت، مطالعه‌ای روایی.

فصل ۳: تحلیل گفتمان هویت دینی شخصیت اسفندیار شاهنامه.

فصل ۴: مناسبات هم‌فرهنگی میان دانشجویان ایرانی در اروپا و جامعه اروپایی: مطالعه موردی دانشجویان در کشور آلمان.

فصل ۵: مدیریت اضطراب/ عدم قطعیت در ارتباطات میان‌فرهنگی دانشجویان افغانستانی در دانشگاه‌های ایران: مطالعه‌ای کیفی.

فصل ۶: بررسی نقش گویش جمی در توسعه آگاهی قومی بر اساس مدل توسعه هولمز و همسازی ارتباطی.

فصل ۷: نقض انتظار دانشجو نسبت به اساتید در جلسه دفاع و ظرفیت دانشجو در مواجهه و کنش انطباقی (مطالعه موردی: دانشجویان تحصیلات تکمیلی واحد شهرقدس).

فصل ۸: تحلیل گفتمان متن توثیتهای وزرای امور خارجه ایران و کشورهای گروه ۱+۵ درباره برجام؛ بر مبنای نظریه همسازی ارتباطات از تاریخ ۹۹/۴/۱ تا ۹۹/۱۰/۵.

فصل ۹: نظریه هم‌فرهنگی و گروه‌های هم‌فرهنگ: مطالعه مناسبات کودکان کار در ایران.

فصل ۱۰: تحلیل سخنرانی‌های حسن روحانی و دونالد ترامپ در مجمع عمومی سازمان ملل.

آنچه که در این کتاب مورد نظر است، آشنایی دانشجویان و علاقمندان به نظریات مهم ارتباطات میان‌فرهنگی با تأکید بر ابعاد عملی و مصداقی آنها است. به عبارت دیگر، همه نظریات مطرح شده دارای یک مورد مطالعاتی است که ناظر به همان نظریه می‌باشد.

قطعاً این حرکت می‌تواند برای تبیین نظریات مزبور مفید فایده باشد. اما آنچه که مهم است عدم توقف در مصادیق مزبور است که امیدوارم استادان و پژوهشگران و دانشجویان نیز در این زمینه همکاری نموده و پیاده‌سازی این نظریات را با نمونه‌های عملیاتی و ملموس را مورد توجه قرار داده و به شکل مناسب ارائه نمایند.

از همه آنان که حمایت نمودند مجموعه مقالات این کتاب منتشر شوند، سپاسگزاری می‌کنم.

دکتر حسن بشیر

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

منابع

گادیکانست، ویلیام بی. (۱۳۹۶)، *نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی*، ترجمه: حسن بشیر و همکاران، دو جلد، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).

Gudykunst, W. (2005), *Theorizing about Intercultural Communication*. Sage Publication.

Jadnet, Fred E. (1995), *Intercultural Communication*. London: Sage.

تحلیل گفتمانی بیعت در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) و معاویه بر پایه نظریه مدیریت هماهنگ معنا^۱

دکتر حسن بشیر^۲

مقدمه

مطالعه تاریخ اسلام نیازمند تحول اساسی است. این تحول از یک سو نیازمند تجدیدنظر در چگونگی نگاه به اصل تاریخ و از سوی دیگر نگاه به حوادث تاریخی دارد. حوادث تاریخی رابطه اساسی با پیش‌زمینه‌ها، زمینه‌ها و پس‌زمینه‌ها دارد و بدون در نظر گرفتن آن‌ها امکان تحلیل دقیق آن‌ها وجود نخواهد داشت. علاوه بر آن، کشف ناگفته‌های تاریخی، نیازمند بازنگری در مفاهیم، مصادیق، رویکردها و معناهای فرایندی است که می‌توانند در طی زمان متغیر شوند.

همچنین علاوه بر در نظر گرفتن زمینه‌ها و تحولات معنایی مفاهیم در طی زمان‌های متفاوت مفصل‌بندی حادثه تاریخی با نظریه یا نظریات مرتبط از یک سو و قرائت بینامتنی و بیناگفتمانی آن از سوی دیگر حائز اهمیت می‌باشد. پیوندسازی حادثه با نظریات همسو و مرتبط در پژوهش‌ها کمتر دیده شده است، درحالی‌که به نظر می‌رسد نظریاتی که از دل تجربیات میدانی با دیدگاه‌های تفسیری و تحلیلی به دست آمده‌اند و تبدیل به یک پارادایم مهم در کشف رویدادها شده‌اند، می‌توانند

۱. بشیر، حسن (۱۳۹۸)، «تحلیل گفتمانی بیعت در نامه‌های حضرت علی (علیه السلام) و معاویه بر پایه نظریه مدیریت هماهنگ معنا»، پژوهش‌های نهج‌البلاغه، سال هجدهم، شماره ۶۲، پاییز ۱۳۹۸، صص ۱۳۱-۱۶۵.

در فهم حادثه تاریخی یا حداقل توجیه علمی آن تأثیرگذار باشند. نامه‌های ردوبدل‌شده میان حضرت علی (علیه السلام) و معاویه، از متون مهم تاریخ اسلام است که نیازمند مطالعه تحلیلی با روش گفتمانی است. مطالعه تحلیلی این نامه‌ها چگونگی مدیریت معنای حاکم بر نامه‌های مزبور و شیوه گفتمان‌سازی درباره آن‌ها را مشخص می‌سازد.

وقایع‌نویسی و به عبارتی تاریخ‌نگاری که معمولاً با رویکرد کرونولوژی درباره حوادث تاریخی تهیه می‌شوند (استنفورد، ۱۳۸۴) اگرچه برای فهم تاریخ اهمیت دارند اما فهم تاریخی را به‌طور کامل تأمین نمی‌کنند. بسیاری از حوادث تاریخی با گسست زیادی از زمینه‌های خلق آن‌ها در کتاب‌های تاریخ منتقل شده است که گاهی نه تنها راهگشا نبوده‌اند بلکه باعث ابهام یا انحراف در تحلیل شده‌اند.

مطالعه نامه‌های مزبور علاوه بر تحلیل گفتمانی نیازمند تحقیقات معرفت‌شناسی تاریخی یا فلسفه تحلیلی تاریخ یا تاریخ‌نگاری تحلیلی است. این تاریخ به‌شدت می‌تواند منعکس‌کننده فرایند گفتمانی در طول تاریخ باشد. قرائت این تاریخ با دیدگاه تحلیلی در فهم حوادث تاریخی اهمیت بسزایی دارد. استنفورد در این زمینه تأکید می‌کند: «امروزه در معرفت‌شناسی، معرفت^۱ را به سه قسم تقسیم می‌کنند که یک قسم آن «معرفت گزاره‌ای»^۲ است؛ معرفت گزاره‌ای ممکن است به گزاره واحد تعلق گیرد یا به مجموعه گزاره‌ها. مجموعه گزاره‌ها نیز ممکن است دارای رابطه منطقی باشند و یا فاقد آن باشند؛ در صورت اول آن را «رشته علمی»^۳ می‌گویند و در صورت دوم آن را «اطلاعات»^۴ می‌نامند. برای رشته علمی نیز اقسام متعددی برشمرده‌اند که یک قسم آن علم تاریخ است. همان‌طور که اشاره شد بحث در باب امکان و چگونگی این قسم از معرفت، موضوع معرفت‌شناسی تاریخی یا فلسفه تحلیلی تاریخ یا تاریخ‌نگاری تحلیلی است (استنفورد، ۱۳۸۴: ۵-۷).

تاریخ اسلام برای مسلمانان حائز اهمیت است و برای سایرین نیز می‌تواند کاشف از فرایند حوادثی باشد که در طی زمان اتفاق افتاده‌اند. مطالعه این تاریخ به‌ویژه تاریخ مربوط به امامان معصوم (علیهم‌السلام) برای ما به‌مراتب مهم و ضروری است. در حقیقت بخش عمده از فهم معنای کاربردی امامت در شناخت تاریخ مزبور می‌باشد. این تاریخ که بسیاری از آن در متون روایت شده از امامان معصوم (علیهم‌السلام)

1. knowledge.
2. propositional knowledge.
3. discipline.
4. information.

به ما رسیده است، گنجینه‌ای مهم در غنی‌سازی شناخت ما نسبت به مسائل و حوادث و عکس‌العمل‌های گوناگونی است که اتفاق افتاده‌اند و می‌توانند راهگشای بسیاری از مشکلات در حیات انسانی باشند.

برای شناخت تاریخی زمان مربوط به معصومین (ع) الزاماً باید به متون روایت‌شده از آنان و نیز زمینه‌ها و عکس‌العمل‌ها و نتایج اقدامات انجام‌شده در رابطه با آنان مراجعه نمود و با روش‌های کیفی مورد تحلیل قرار داد.

دوران پس از رحلت پیامبر گرامی اسلام (ص) دوران پُرفرازونشیب تاریخ اسلام است. در این دوره که بخش اول و مهم آن در دوره زندگانی حضرت علی (ع) سپری شده است، اهمیت فوق‌العاده‌ای در فهم حوادث به‌وجود آمده و نقش آن‌ها در سرنوشت جامعه اسلامی پس از آن دارد.

بسیاری از مطالعات مربوط به این دوره به تبیین اصل حوادث و حواشی آن‌ها تا اندازه زیادی پرداخته‌اند ولی آنچه که مغفول واقع‌شده تحلیل فرهنگی - ارتباطی، سیاسی - اجتماعی و زمینه‌ای این حوادث است.

تجربه بیست و پنج سال دوری از حکومت حق و عدل علوی، منجر به روی آوردن جامعه اسلامی آن روز به حضرت علی (ع) شد. مهاجر و انصار و اهل حل و عقد با امام بیعت کردند و حکومت علوی با عدالت آن حضرت آغاز گردید. این تحول در تاریخ آغازین اسلام اهمیت ویژه‌ای دارد که نیازمند مطالعه عمیق‌تر است. تحول نگاه به تعیین حاکم اسلامی از «روش شورایی» به «روش اجماع مردمی» روی آوردن به یک شخصیت با شیوه بیعت کردن، حادثه‌ای است که نیازمند تحلیل وسیع‌تری است. آنچه که در این تحول ایجاد شد، یک رفتار مقطعی نبود، بلکه عاملی برای بروز اشکال جدید حاکمیت در جهان اسلام گردید.

مفهوم اساسی این تحول در آغاز حکومت حضرت علی (ع)، مفهوم «بیعت» است. بیعت دال اساسی تحولات آن دوره مهم است که بر پایه آن گرایش بخشی از جامعه اسلامی با حکومت آن حضرت از سویی و واگرایی بخش دیگر آن مسائل مختلفی را به‌وجود آورد. معاویه در این راستا، نقش اساسی دارد. تضاد معاویه با آن حضرت، اگرچه با بحث نسبت دادن قتل عثمان به امام آغاز گردید، اما اوج آن در سه حرکت یکی «بیعت نکردن»، دومی که نتیجه آن به‌شمار می‌آید در «جنگ» و سومی در برنامه‌ریزی برای «قتل امام» بود. بنابراین، بیعت که مسئله حاکمیت را با پذیرش آن تثبیت یا با نپذیرفتن آن متزلزل می‌کرد، موضوعی است

که نیازمند بحث جدی‌تری است.

در این نوشتار تلاش شده است که مفهوم اساسی «بیعت» از طریق نامه‌های ردوبدل‌شده میان حضرت علی (علیه السلام) و معاویه مورد بحث و تحلیل قرار گیرد. نامه‌های مزبور اگرچه متعدد و مسائل مختلفی را مطرح می‌کنند اما در نامه‌های آغازین، مفهوم بیعت بیش از همه مطرح بوده است. ساخت معنا و مدیریت معنا در این نامه‌ها درباره این مفهوم اساسی نیازمند شناخت مجدد است. به همین دلیل تلاش شده است که از دو نظریه گفتمان و مدیریت هماهنگ معنا در این رابطه استفاده و با روش تحلیل گفتمان، ابعاد مختلف آن روش گردد.

۱. چهارچوب نظری

در این مقاله از دو نظریه گفتمان و نظریه مدیریت هماهنگ معنا استفاده شده است که به اختصار مورد توضیح قرار می‌گیرند.

۱-۱. نظریه گفتمان

نظریه گفتمان از روش تحلیل گفتمان منفک نیست. در حقیقت می‌توان آن‌ها را دو روی یک سکه دانست. «ازجمله مفاهیم مهم و پُرکاربردی که در شکل دادن به تفکر فلسفی، اجتماعی و سیاسی مغرب‌زمین در نیمه دوم قرن بیستم نقش بسزایی داشته است، مفهوم «گفتمان» است (عضدانلو، ۱۳۸۰: ۱۳). این مفهوم با ایجاد و گسترش، سهم مهمی از ادبیات نظری حوزه علوم اجتماعی، علوم سیاسی و ارتباطات را تصاحب کرد. در تعریف گفتمان باید توجه داشت این مفهوم، بسیط و تک‌بعدی نیست.

گفتمان، پدیده‌ای است چند وجهی و چند معنایی. کثرت وجوه و کثرت معنایی این پدیده موجب پیچیدگی و ابهام در دریافت صحیح معانی و فهم دقیق نقش، جایگاه، کارویژه‌ها و لوازم آن شده است. بداعت مسائل و موضوعات مطروحه در بحث گفتمان از یک‌سو و گستردگی دامنه شمول و کارکرد معنایی آن - که رشته‌های متنوع علوم انسانی را دربرمی‌گیرد - از سوی دیگر سبب شده تا اقبال و توجه چشم‌گیری به این مفهوم صورت گیرد (مک دانل، ۱۳۸۰: ۹).

به دلیل این کارکرد گسترده، مفهوم «گفتمان» به گونه‌ها و گرایش‌های متعددی تعریف شده است. ون‌دایک می‌نویسد: «کاش می‌توانستیم آنچه را که درباره گفتمان می‌دانیم به‌شکلی فشرده بیان کنیم اما متأسفانه مفهوم گفتمان نیز مانند

مفاهیمی چون «زبان»، «ارتباط»، «جامعه»، «فرهنگ» و «تعامل» مفهومی اساساً مبهم است» (ون دایک، ۱۳۸۲: ۱۵).

در تعریف ریچاردز گفتمان نظریه‌ای است عام برای نمونه‌های کاربرد زبان، یعنی زبانی که برای برقراری ارتباط تولید شده است و برخلاف دستور زبان که با جمله‌ها سروکار دارد گفتمان به واحدهای زبانی بزرگ‌تر چون بند، مصاحبه، مکالمه و متن سروکار دارد (آفاگل‌زاده، ۱۳۸۵: ۸). به عبارت دیگر، منظور از گفتمان این است که زبان در قالب چهارچوب‌هایی ساختاربندی شده است و مردم به‌هنگام مشارکت در حوزه‌های مختلف حیات اجتماعی از این قالب‌ها پیروی می‌کنند (یورگنسن و فیلیپس، ۱۳۸۹: ۱۱۱). این قالب‌ها رفته‌رفته چنان در ارتباطات، تثبیت و تقویت می‌شوند که هیچ‌گونه ارتباطی جز با واسطه آنان متصور نخواهد بود.

گفتمان، نه‌تنها مربوط به اموری است که می‌تواند گفته شود یا درباره‌اش فکر کرد، بلکه درباره این نیز هست که چه کسی و با چه آمریتی می‌تواند صحبت کند. گفتمان مجسم‌کننده معنا و ارتباطات اجتماعی است و ذهنیت‌ها را شکل می‌دهد (عضدانلو، ۱۳۸۰: ۱۷). در رابطه با نقش گفتمان‌ها در ایجاد گفتار می‌توان گفت: «بسیاری از گفتمان‌ها از جمله گفتمان‌های ادبی بر این موضوع تأکید دارند که زبان تحت‌تأثیر ادراک و احساس ما از دنیای بیرون به تولید منجر می‌شود و بنابراین گفتار شکل می‌گیرد» (شعیری، ۱۳۸۵: ۱۹). به بیان دیگر، گفتمان چهارچوب و نظام معرفتی است که از طریق زبان اعمال می‌شود. گفتمان ترکیب دانش و معرفت را تولید می‌کند که به کار استقرار و استمرار مناسبات قدرت بیاید. هر دانشی برخاسته از مناسبات قدرت و درعین‌حال گسترش و تثبیت آن است، «چنان‌که گفتمان استعماری غرب که مبتنی بر مناسبات قدرت میان غرب و شرق است، نوعی دانش را در قالب شرق‌شناسی تولید می‌کند تا شرقی‌ها و به‌ویژه مسلمانان را به‌گونه‌ای بازنمایی کند و از آن‌ها معانی‌ای بسازد که در خدمت آن روابط و مناسبات قدرت باشد» (مهدیزاده، ۱۳۸۷: ۱۰).

آنسکومبر و دوکرو در تعریف نظریه گفتمان به سه نکته مهم توجه دارند: اول این‌که گفتمان، کنشی است که توسط فرد صورت می‌گیرد و دوم این‌که زمان خاص خود را داراست و سوم این‌که نوعی فعالیت زبانی است. فردی بودن، زمانمند بودن و عملی بودن گفتمان موجب می‌شود تا نتوانیم گفتمانی داشته باشیم

که دوبار به یک گونه تولید شود (شعیری، ۱۳۸۵: ۱۴). یعنی در حوزه گفتمان هیچ تشابه و تکرار کاملی وجود ندارد.

فوکو این مفهوم را، مجموعه‌ای از گزاره‌ها یا عبارات می‌داند که زبان و شیوه‌هایی را برای ارائه دانش درباره یک مضمون خاص در یک دوره تاریخ معین به وجود می‌آورد (مهدیزاده طالشی، ۱۳۸۳). گفتمان از نظر فوکو دلالت بر ساختارهای برساخته‌ای دارد که جهان را تصویر می‌کند. به عبارت دیگر، امر واقع، امر گفتمانی است که از طریق محدودیت‌های زبانی در شرایط خاص اجتماعی و فرهنگی ظاهر می‌شود (تاجیک، ۱۳۷۸: ۱۸-۱۹).

یکی از ویژگی‌های اندیشه فوکو این است که گفتمان‌ها را با توجه با کارکردشان ارزیابی می‌کند. از دیدگاه وی، گفتمان‌ها تنها نوشته‌ها، کتاب‌ها، متن‌ها و سخنرانی‌ها نیستند بلکه الگوهای عمل و کاربندی آن‌ها نیز هستند یعنی گفتمان‌ها هستند که تعیین می‌کنند که متون و سخنرانی‌ها و کتاب‌ها در نهایت چگونه اعمال نقش می‌کنند. به عبارت دیگر، فوکو راهی را تعریف می‌کند که از طریق آن هم می‌توانیم از بیرون به درون و هم از درون به بیرون متن‌ها حرکت کنیم (عضدانلو، ۱۳۸۰: ۵۵).

«از نظر فوکو، گفتمان‌ها عبارت‌اند از گروه‌های وسیع جملات یا گزاره‌ها و قضایای متنوع با معانی و فحوای مختلف و مضامین و کارویژه‌های گسترده و درعین‌حال مشخص. گفتمان‌ها عرصه‌های قاعده‌مند زبانی هستند که به تعبیر فوکو به‌وسیله امکانات راهبردی مشخص و تعیین می‌شوند. وی گفتمان را قابل مقایسه با یکی از کاربردهای احتمالی واژه «سیاق سخن» یا گونه کاربردی در زبان‌شناسی می‌داند» (مک دانل، ۱۳۸۰: ۳۹).

۱-۲. نظریه مدیریت هماهنگ معنا

تاریخچه این نظریه به قرن پنجم قبل از میلاد بر می‌گردد. در حقیقت «به‌نوعی داستان‌گویی، مطالعه رسمی و آموزشی ارتباطات در سسیلی در میانه قرن پنجم قبل از میلاد شروع شد. حاکم مستبد سرنگون شده بود و فاتحان می‌بایست ادعاهای مخالف را در مورد این‌که چه کسی صاحب زمین است، حل و فصل کنند. آن‌ها برای حفظ اعتبار خود تصمیم گرفتند تا اختلافات خود را بیشتر از طریق گفت‌وگو حل کنند تا خشونت مداوم. آن‌ها همزمان با راه‌اندازی دادگاه‌ها برای

رسیدگی به این مسائل؛ نتیجه ناخواسته و بسیار مهمی رخ داد: آن‌ها دریافتند که برخی از اشکال بحث کردن متقاعدکننده‌تر از بقیه هستند و این‌که برخی از افراد نسبت به دیگران استعداد بهتری در این اشکال بحث کردن دارند. برخی از اقناع‌کنندگان ماهر به بحث‌کنندگان اجاره‌ای^۱ و یا مربی‌های صحبت کردن^۲ تبدیل شدند؛ برخی از آن‌ها شروع به مطالعه این موضوع کردند که چه چیزی باعث تمایز بحث خوب از بد می‌شود؛ و از آن به بعد، هنر انقلاب به یک موضوع مهم در طول توسعه فرهنگ غرب تبدیل شد» (گادیکانست، ۱۳۹۶، ج ۲: ۹۶).

نظریه «مدیریت هماهنگ معنا» (CMM)^۳ به تعبیر پیرس، از مهم‌ترین بنیان‌گذاران آن، «به‌عنوان پاسخی علمی به منازعات و مجادلات طرفینی و منبعی با ارزش برای درک، توصیف، تسهیل و توسعه اشکال نوین ارتباطات که برای تمامی چالش‌های جامعه معاصر ضروری است» مطرح شده است (Pearce, 2005).

مدیریت هماهنگ معنا (CMM) به‌عنوان نوعی نظریه تفسیری که در ابتدا بر ارتباطات بین‌فردی متمرکز بود، شروع شد و یک لبه انتقادی را در گستره وسیعی از وضعیت‌های ارتباطی گسترش داد و هم‌اکنون بیشتر به‌عنوان یک نظریه کاربردی انسجام یافته است که به تسهیل‌گران کمک می‌کند تا الگوهای ارتباطی را که این نظریه توصیف و نقد می‌کند، ارتقا بدهد (Bargh, 2001; Cronen, 2001; Pearce & Pearce, 2000).

نظریه مزبور به‌شدت بر پایه «شخصیت» و «فرهنگ» استوار است. به عبارت دیگر، شخصیت و فرهنگ در ساخت معنا و چگونگی تبادل آن نقش اساسی دارد. علاوه بر این، الگوهای فرهنگی وجود دارد - که گری فیلیپسین^۴ (۱۹۷۷) - آن‌ها را «رمزهای گفتار»^۵ می‌خواند که صحبت کردن به‌عنوان عضوی از یک فرهنگ را شکل می‌بخشد.

گادیکانست و ورن کرونین^۶ نظریه (CMM) را توسعه داده‌اند که می‌تواند در پرداختن به مسائل اجتماعی مورد استفاده قرار گیرد. اولین پرسش مربوط به این نظریه این است که «مردم هنگامی که به روش معمول خود ارتباط برقرار می‌کنند چه کار می‌کنند؟» و «چرا چنین می‌کنند؟». این پرسش مستقیماً وضعیت را در یک چهارچوب خاصی از سنت علمی قرار می‌دهد که به ارتباطات بیشتر به‌عنوان امری

1. arguers-for-hire
2. speech coaches
3. The Coordinated Management of Meaning (CMM)
4. Gerry Philipsen
5. speech codes
6. Vern Cronen

نمایشی - اجرایی^۱ (به‌عنوان مثال مردم با آنچه می‌گویند چه کار می‌کنند) نگاه می‌کند تا (حداقل در درجه اول) امری ارجاعی^۲ (به‌عنوان مثال، مردم در مورد چه چیزی صحبت می‌کنند) (گادیکانست، ۱۳۹۶: ۱۰۳).

این‌که مردم، یا افراد مختلف چرا چنین می‌کنند، بستگی به حالات شناختی و ویژگی‌های شخصیتی دارد. بر پایه چنین دیدگاهی، نظریه از مفاهیم و الگوهای مانند «الگوی سلسله‌مراتبی معانی بازیگران»^۳ بهره‌برداری کرده است. «این الگو با مفهومی شبیه به این شروع می‌شود که معنی به زمینه‌ای که در آن اتفاق می‌افتد، وابسته است؛ اما این ایده را هم اضافه می‌کند که کنش‌های ارتباطی همیشه در زمینه‌های چندگانه اتفاق می‌افتند. درحالی‌که ممکن است هر تعداد ممکن از داستان وجود داشته باشد و این ممکن است در هر الگویی اتفاق بیفتد، ما تقریباً همیشه با داستان‌هایی از هویت‌های شخصی؛ داستان‌هایی در مورد روابط بین افراد درگیر در رخدادها ارتباطی، در مورد خود داستان‌های فرعی، مؤسسات، سازمان‌ها و فرهنگ‌های درگیر روبه‌رو هستیم» (گادیکانست، ۱۳۹۶: ۱۰۴-۱۰۳).

از آنجایی که اقدامات در داخل زمینه‌ها دارای معنی هستند، فرایند تفسیری توصیف زمینه‌های تعبیه‌شده به یافتن پاسخ سؤال «افراد چه کار می‌کنند؟» کمک می‌کند. اما پرداختن به سؤال بعدی یعنی «چرا چنین می‌کنند؟» نظریه از مفهوم فلسفی «منطق تکلیفی»^۴ استفاده کرده است. این نظام منطقی از اصطلاحات «می‌بایست» بیش از فعل «می‌شود» برای عمل استفاده می‌کند. به عبارت دیگر، به‌جای شروع با این پیش‌فرض که «همه انسان‌ها فانی هستند»، منطق تکلیفی ممکن است با این فرض شروع شود که «من نباید افراد بی‌گناه را بکشم».

توضیح بیشتر آن‌که، این نظریه به‌عنوان یک نظریه کاربردی در حوزه ارتباطات سیاسی و اجتماعی شکل گرفته و تلاش می‌کند تا با بهره‌گیری از چهارچوب ویتگنشتاینی، الگوهای مناسب فرهنگی تعامل را بسازد. در این مسیر و ذیل سه ساحت تفسیری، انتقادی و کاربردی، نظریه مدیریت هماهنگ معنا، ارتباط طرفینی را با پرسش‌هایی مواجه می‌کند تا از آن طریق نیل به الگوی مناسب فرهنگی تعامل را تحقق بخشد. این سؤالات در جدول شماره (۱-۱) بیان می‌گردند:

-
1. performative
 2. referential
 3. hierarchy model of actor's meanings
 4. deontic logic

جدول شماره (۱-۱): الگوهای تعامل فرهنگی در نظریه مدیریت هماهنگ معنا

ساحت نظری	سؤالات اصلی	اقتضاء پاسخ‌ها
تفسیری	ارتباط‌گران هنگامی که به روش معمول خود ارتباط برقرار می‌کنند، چه کار می‌کنند؟	ارتباطات به‌منابه امری نمایشی - ارجاعی (سنت و بیتگشتناینی)
	ارتباط‌گران چرا چنین می‌کنند؟	حالات شناختی و ویژگی‌های شخصیتی (زمینه و بافت)
انتقادی	ارتباط‌گران با هم چه چیزی را ایجاد می‌کنند؟	الگوی سلسله‌مراتبی معانی ارتباط‌گران (اعم از فرهنگ، داستان ضمنی، خود و روابط طرفین)
کاربردی	ما چگونه می‌توانیم جهان‌های اجتماعی بهتری بسازیم؟	ساخت هویتی متأثر از تضادها (مدل ماریچ) کاوش در غنای یک موقعیت ارتباطی (انواع داستان‌ها)

پس از پاسخ به این پرسش‌ها و کاربست سایر الگوهای پیشنهادی نظریه مدیریت هماهنگ معنا، همه تنش‌ها پایان نمی‌یابد. چراکه این مراحل مقدماتی، صرفاً ما را در درک پیچیدگی‌ها و شناسایی برخی فرصت‌ها در مواردی خاص از ارتباطات یاری می‌کنند و به این سؤال که «چگونه در آن شرایط خاص رفتار کنیم؟» نمی‌پردازند. پیرس (Pearce, 2001) برای این گام نهایی، ضمن بهره‌گیری از مفهوم «رشد ناحیه مجاور» که ویگوتسکی (۱۹۷۸) مطرح نموده، پیشنهاد می‌کند با امعان‌نظر به این‌که امور ارتباطی در هر زمان به دو دسته کلی آنچه می‌توانیم انجام بدهیم و آنچه نمی‌توانیم به انجام برسانیم؛ تلاش کنیم تا به کمک یک «تسهیل‌گر» و در فاصله میان این دو ارتباط شدنی و ناشدنی که او از آن به «ناحیه مجاور» تعبیر می‌کند، برای خلق جهانی بهتر دست به ارتباط‌گری بزنیم. علاوه بر آنچه که پیشتر گفته شد، نظریه مدیریت هماهنگ معنا، برای ایجاد نظم روشی در نوعی از مدیریت و هماهنگی معنایی میان دو طرف هر درگیری و کشمکش، از فرایندی استفاده می‌کند که در جدول شماره (۱-۲) بیان شده است.

جدول شماره (۱-۲): فرایند تفسیری از سلسله‌مراتب معانی

فرهنگ	تعیین فرهنگ حاکم بر هر شخصیت
داستان ضمنی	داستان درگیری چگونه بازگو می‌شود.
خود	هر فرد چگونه خود را بازنمایی می‌کند و داستان خود را مطرح می‌سازد. (چگونگی گفتمان‌سازی توسط فرد)
روابط	چگونه داستان‌های عرضه توسط هر فرد، توسط دیگران دریافت می‌شود و رمزگشایی می‌شود و روابط را شکل می‌دهد.

نظریه مزبور در مورد انگیزه‌های هر درگیری نگاه خاصی را مطرح می‌کند که بر مبنای وضعیت تعامل جامعه با طرف‌های درگیر استوار است. نیروهای زمینه‌ای و پیش‌انگاری^۱ (برای مثال، زمینه یا بافت موجود چه بوده و دیگران در این بافت چه کار کرده‌اند) و یا این‌که به‌خاطر نیروهای عملی یا تبانی^۲ (شرکت در درگیری) (برای مثال، چه بافتی را می‌خواهند به‌وجود بیاورند یا این‌که به‌دنبال آن از دیگران می‌خواهند چه‌کاری بکنند یا نکنند). این دو نگاه می‌توانند در برداشت‌های معنایی و رمزگشایی‌های بعدی در فهم حادثه تأثیرگذار باشند.

در این نظریه «فرهنگ» بارزترین و اساسی‌ترین مفهومی است که تفاوت بین تحلیل دو وضعیت حاکم بر دو سوی درگیری است. گادیکانست، معتقد است که قرارداد فرهنگ در پایین‌ترین مرحله سلسله‌مراتب معانی به این دلیل است که این مفهوم معانی خود را از ضمنی‌سازی داستان‌ها، روابط و مفهوم خود می‌گیرد. درواقع این وضعیت آگاهی از الگوهای مناسب فرهنگی تعامل در گفتمان موجود می‌باشد (گادیکانست، ۱۳۹۶: ۱۰۸).

در این نظریه تأکید می‌شود که دو طرف درگیری «همراه با هم چه چیزی را به‌وجود می‌آورند؟» به عبارت دیگر چه نوع هویت، داستان ضمنی، روابط و فرهنگ‌هایی به‌وسیله کنار هم گذاشتن الگوهای ارتباطات در تعاملات افراد با همدیگر ساخته می‌شوند؟

۱-۳. مدل ماریپیج (CMM)

برای تبیین فرایند ارتباطات در طول زمان، نظریه مدیریت هماهنگ معنا مدلی را معرفی کرده است که به‌نام «مدل ماریپیج» معروف است. این مدل در حقیقت تعیین‌کننده توصیف کنش ارتباطی آنچه که اتفاق افتاده است به شکل فرایندی می‌باشد. این مدل سلسله‌مراتبی برای هر کنش، تبیین‌کننده اقدامات انجام‌شده می‌باشد. ابتدا از طرف فردی که اقدامی را به اجرا می‌گذارد و سپس به‌وسیله شخصی که تفسیر می‌کند و به آن پاسخ می‌دهد. اغلب الگوی سلسله‌مراتبی برای یک فرد در بالا و برای دیگر شخص در پایان نظم افقی تسلسل کنش‌های ارتباطی قرار داده می‌شود. یک حرکت ماریپیچی، چیزی که این مدل نام خود را از آن می‌گیرد، به‌وسیله حرکت به بالا و پایین معانی شخصی که اولین اقدام را انجام

1. prefigurative
2. implicative

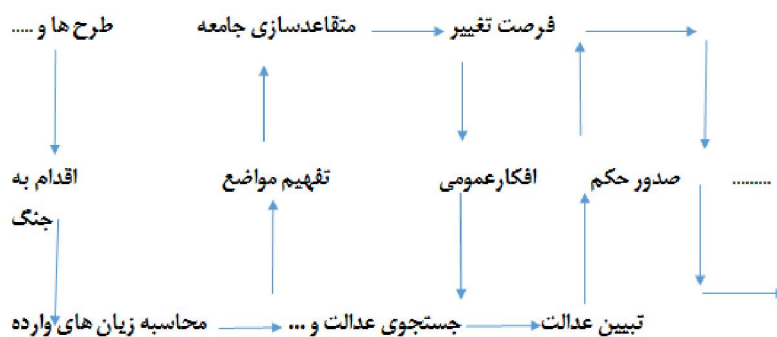
می‌دهد، به معانی شخصی که پاسخ می‌دهد (اقدام نفر دوم) و از چپ به راست از طریق دنباله کنش‌ها اقدام می‌شود. این مسیر ماریپیچ تعامل بین دو یا چند نفر را نشان می‌دهد.

در این مدل ماریپیچ و در طی رفت و آمد مکالمات و اقدامات انجام گرفته دو اتفاق می‌افتد:

اول: نیروی منطق تکلیفی^۱ (درک فرد از آنچه که باید «انجام» دهد) از درون فردی به بین فردی^۲ تغییر می‌کند. به عبارت دیگر، دلیل این که یک شخص برای مثال در نوبت پنجم یک گفت‌وگو آنچه را که می‌خواهد می‌گوید یا انجام می‌دهد، تنها تابعی از زمینه‌های جاسازی شده نیست، بلکه همچنین تابعی از آن چیزی است که دیگر اشخاص انجام داده‌اند و این که چگونه این موضوع با معانی خود آن شخص ترکیب می‌شود. بنابراین، هرگونه عکس‌العمل در مکالمات و اقدام، می‌تواند تابعی از معانی تولیدشده توسط دیگران باشد.

دوم: مدل ماریپیچ از نقد برای پرداختن به مسائلی استفاده می‌کند که احتمالاً افراد دیگر از آن ناآگاه باشند. به عبارت دیگر، در مکالمات و اقدامات به مواردی اشاره می‌شود که افراد دیگر جامعه از آن ناآگاه هستند. (شکل شماره ۱-۱)

اهداف، عقاید، آموزش‌ها

شکل شماره (۱-۱): مدل ماریپیچ برای نحوه معناسازی جنگ فیما بین (گادیکانست، ۱۳۹۶: ۱۱۱)
این نظریه علاوه بر مدل ماریپیچ دو مدل دیگر یعنی مدل «آفتاب‌گردان» برای تبیین دال‌های اساسی گفتمان هر یک از دو طرف درگیری و مدل (LUUUTT)

1. deontic logic
2. from intra personal to interpersonal